

Nejvíc žen na významných pozicích ve vědě má v Evropě Švédsko

Hospodářské noviny | 2.2.2015 | Rubrika: Kariéra | Strana: 19 | Autor: Kateřina Adamcová | Téma: TAČR

V české vědě je na vedoucích pozicích minimálně žen. V porovnání s ostatními evropskými zeměmi je na tom Česko vůbec nejhůře, zaznělo mimo jiné na odborné konferenci Ženy ve výzkumu a podnikání, organizované **Technologickou agenturou České republiky**. Ta právě proto zahájila sérii setkávání dam z oblasti vědy a byznysu, aby spolu diskutovaly a navazovaly spolupráci.

„My jako agentura máme povinnost dávat dohromady podnikatele a výzkumné organizace a snažit se najít vazby mezi nimi. Teď jsme se zaměřili na ženy, protože v nich vidíme nevyužitý potenciál a myslíme si, že se za jistých okolností domluví lépe než smíšená společnost,“ vysvětluje **Rut Bízková**, předsedkyně **Technologické agentury**. Konference se zúčastnily přední české vědkyně společně se zástupkyněmi podnikatelského světa. „Setkání mělo velký smysl ve vytvoření spolupráce mezi podniky a výzkumnou sférou, mezi ženami, které pracují v oblasti výzkumu, a mezi těmi, které jsou ve vrcholových řídicích funkcích nebo jsou přímo majitelkami podniků,“ uvádí prezidentka Českomoravské asociace podnikatelek a manažerek Olga Girstlová.

Neúprosné statistiky Ze statistického hlediska je na tom v počtu žen na rozhodovacích vědeckých postech Česká republika špatně. Podle monitorovací zprávy za rok 2012 vydané Sociologickým ústavem Akademie věd pracovalo mezi výzkumníky necelých 28 procent žen. „Panuje u nás vysoká míra rozdílu v uplatnění mužů a žen podle oborů. V technických oborech je pouze asi patnáctiprocentní zastoupení žen, ale v sociálních nebo humanitních vědách je jejich počet vyšší,“ uvádí Marcela Linková ze Sociologického ústavu Akademie věd ČR.

Podle jejích slov za posledních deset let vzrostl počet žen na vysokých školách, a to i na doktorandském studiu, kde je jich v současné době přes 40 procent. „Toto číslo se ale neodráží v zastoupení žen na vědeckých postech,“ tvrdí Linková a jako možné důvody vidí například vliv rodičovství a sociální politiky v tuzemsku, kde ženy odcházejí na tři roky na mateřskou dovolenou. Za tu dobu se totiž akademické prostředí mění a v posledních letech roste význam cest do zahraničí a hodnocení vědecké práce. „Rozhodně není špatně, že ženy jdou na mateřskou dovolenou. Za nepřilíš dobré považuji aktuální nastavení akademického systému, které jim neumožňuje snadný návrat. Dochází tak k plýtvání jejich potenciálem a nabytými zkušenostmi,“ objasňuje Linková. Jako ukázkové země, které podle jejího názoru dobře fungují v oblasti podpory žen ve vědě, jmenuje Norsko, Švýcarsko, Rakousko nebo USA. Ve Spojených státech například funguje Národní grantová agentura – National Science Foundation – se speciálním programem Advance pro vědkyně.

V evropském měřítku má největší zastoupení žen v rozhodovacích pozicích ve vědě Švédsko se 49 procenty a Norsko se 46 procenty. Vyplývá to z průzkumu Evropské unie She figures 2012.

Výhra pro obě strany Cíl setkání, jaké uspořádala **Technologická agentura**, spočívá také v hledání cest k provázání byznysu s výzkumem. V tomto ohledu mají vědkyně jasno – v Česku stále chybí podpora, která by oba světy systematicky propojovala. „Například pokud má někdo na Tchaj-wanu zajímavou myšlenku, dostane do 30 dnů grant, jde do tamního technologického centra a rok si může své nápady ověřovat. Pokud se to povede, idea se dále rozvíjí až třeba ve firmu,“ uvádí vědkyně, manažerka a politička Eva Syková.

Podle jejích představ by v tuzemsku mohlo fungovat několik takových center. Stejně jako v Německu, kde vědci hledají oporu ve Fraunhoferových ústavech. „Tyto instituce mají určitý rozpočet na provoz a slouží jako zázemí. Jedinci i firmy sem mohou přijít s nápadem, dostanou základní podporu a i část peněz na rozvoj,“ říká žena, která se věnuje výzkumu chorob mozku, míchy a kmenových buněk. Velice ráda by podobná centra měla i v Česku, vidí v nich totiž velký léčebný i byznysový potenciál, třeba v oblasti biomedicíny. „Dříve jsme u nás vyráběli všechny drobné přístroje, třeba měřiče tlaku. Dneska vše drazo kupujeme ze zahraničí, přitom bychom to mohli klidně vyrábět sami i exportovat do zahraničí. Přicházíme o příležitosti,“ říká Syková.

Upozorňuje na projekt Gama, kam vědci posílají své nápady například z oblasti biomedicíny, chemie či lékařství a firmy tyto nápady následně využívají v byznysu. „Dostali jsme dotaci téměř 18 milionů korun, máme vlastní grantovou agenturu s komisí složenou z vědců i z podnikatelů, která hodnotí přihlášené projekty. Na konci celého procesu musí být výstup využitelný jako certifikovaná metodika, užitečný vzor nebo patent, o který má nějaká firma zájem,“ konkretizuje Syková.

Potřebná podpora V Česku dnes například funguje obchodní park a inovační centrum Nupharo. Kampus nabízí pronájem jak firmám začínajícím v oblasti technologií, tak největším nadnárodním korporacím. „Kreativita a hraní jsou základem všeho toho, co se později nazývá vědou a lidskou zvědavostí,“ říká Jana Ryšlinková, jedna ze zakladatelů centra.

O nutnosti existence objektivního systému, který by pomohl propojit vědecké pracovníky s byznysem, je přesvědčená i děkanka Fakulty stavební ČVUT Alena Kohoutková. „Dnes si musí vědecká skupina už s hotovým vyzkoumaným materiálem hledat partnery. Bylo by však ideální, kdyby tento proces hledání byl systémově ošetřen,“ vysvětluje Kohoutková. Škola podle ní navazuje spolupráci s firmami především na základě osobních kontaktů, dílčích výpomocí u odborných problémů, které samotné podniky nedokážou řešit, nebo díky dobrému jménu univerzity. „V napjatých stavech českého byznysu je od firem riskantní jít do inovací. Kdyby ale existoval systém zaměřený na cílenou podporu komercializace vědy, hodně by to pomohlo jak světu akademickému, tak podnikatelskému,“ říká děkanka.

„Bylo to velice užitečné setkání. Takto se vyjádřila většina přítomných, proto doufám, že se budeme scházet za rostoucího zájmu žen a že tato aktivita se bude šířit efektem sněhové koule. K prospěchu žen, jejich výzkumů a byznysu a tím k prospěchu celé společnosti,“ hodnotí setkání předsedkyně **Technologické agentury ČR Rut Bízková**.

Další diskuse na téma „Co brání ženám ve výzkumné a řídicí pozici“ je naplánována na středu 11. února.